Nieuwsbrief ‘Altijd Jarig’

Uitgave van de archiefwerkgemeenschap ‘Altijd Jarig’
van KSA Noordzeegouw.
Eindredactie: Thomas Verniest

nummer 9, maart 2016
Verschijnt minstens eenmaal per jaar.

We delen met onze archiefsympathisanten graag de realisaties van het voorbije jaar. Wegens het grote aanbod van artikels ontvang je in oktober nog een nieuwsbrief, met o.a. deel 4 van de artikelenreeks van Louis Vos en een relaas van de Erfgoeddag in Gullegem.
Je vindt de vorige Nieuwsbrieven en ook deze, in kleur nog wel, op ksa.be/ksa/historiek/werkgemeenschap-altijd-jarig

1. Roerige jaren (1958 – 1965)

Deze bijdrage is de derde in de reeks van professor emeritus Louis Vos over de geschiedenis van KSA, in het bijzonder in Noordzeegouw. De eerste twee behandelden respectievelijk de periode van het ontstaan van KSA en de periode 1937-1957.[1] *In dit artikel wordt de ‘vruchtbare spanning ’tussen jeugdbeweging en de opdracht tot beïnvloeding van het schoolmilieu behandeld, die een nieuwe dimensie kreeg door de contestatiebeweging van de jaren zestig.*

Verschuivend geografisch zwaartepunt

Na het overlijden in november 1956 van Karel Dubois, die het aureool had ‘stichter van KSA’ te zijn, verminderde het overwicht van Noordzeegouw in de algemene oriëntering van KSA. Men zou als symbolisch keerpunt kunnen wijzen op de verhuizing in 1958 (Wereldtentoonstelling) van het algemeen secretariaat vanuit Roeselare naar een meer centrale locatie in Brussel: eerst in de Koninklijke Parklaan, daarna van 1962 tot 1973. in de Mellerystraat in Laken. De West-Vlaamse algemeen secretaris Rik De Ghein maakte de overstap naar Brussel nog mee, maar werd al kort daarna opgevolgd door de Brabander Karel Peeters. In 1959 werd de diocesane proost van het aartsbisdom Mechelen Jozef Ots tot eerste algemeen verbondsproost aangesteld. Een en ander wees op een groeiende trend tot meer samenwerking tussen de gouwen op het niveau van de federatie en het verlangen van andere gouwen een grotere inbreng te hebben in de te volgen koers.

Enerzijds kwam de nieuwe input vooral uit Oost-Vlaanderen, waar in de jaren 1950 een sterke gouwleiding (met gouwleider Paul van Beveren, gouwproost Georges Gijselbrecht en ridderproost Flor Hofmans) zorgde voor zowel een verdere uitbouw van het jeugdbewegingsaspect, als voor reflectie over de KA-traditie. Anderzijds kwam ze uit gouw Brabant en uit de Leuvense studentenwereld rond *Universitas* (met Gaston Geens, Roger Dillemans en de proosten Jozef Ots, Anton Busé en Bernard van den Berghe) die de rol van KSA als dienst aan de volksgemeenschap centraal stelden. Inzake Vlaamsgezindheid verlegden ze de klemtoon van pure taalstrijd naar de sociaaleconomische ontplooiing van Vlaanderen (werk in eigen streek, invloed van prof. Pinxten). Dat werd verbonden met een nieuwe visie op wat KA moest zijn: niet zozeer het verkerkelijken van de maatschappij, met ‘Christus als Koning’, maar ten dienste staan van een per definitie pluralistische wereld. KA moest als 'gist in de deeg' fungeren om de evangelische waarden te doen doordringen, met respect voor de autonomie van

(laatste?) Ridderslag in de ridderzaal van de abdij van Male. Een opschrift dateert de foto 6 november 1960. In de rechter rij zou vooraan Rik Depuydt staan en achter hem Jan Demey. Wie kan helpen identificeren? (archief NZG F00148)

[1] Deze bijdrage is de derde in een reeks over de geschiedenis van KSA-Noordzeegouw. De eerste aflevering verscheen onder de titel ‘1. De ontstaansgeschiedenis van KSA-Noordzeegouw’ en ‘2. Een jeugdbeweging met een missie’ in *Nieuwsbrief ‘Altijd Jarig’*, nr. 7, maart 2014, p. 1-5 en nr. 8 maart 2015, p. 1-6

die wereld. In deze visie was de jeugdbeweging wel een waarde op zichzelf, als vormingsmiddel voor de leden, maar lag de *eigenlijke* opdracht van KSA toch in de actie naar buiten, nl. in de beïnvloeding van het studerende milieu en de school.

Eerste nationale KSA-proost Jozef Ots in zijn jonge jaren (1942) geflankeerd door leiders uit KSA Hoogstraten. (foto: KADOC)

Internationale inspiratie

Die laatste gedachte werd versterkt door internationale toenadering die samenging met de uitbouw van de Internationale Katholieke Studerende Jeugd (IKSJ, IYCS, JECI). Dat was een overkoepelende organisatie van nationale verenigingen van KA in het studerende milieu. Die was opgericht in 1946 in Fribourg, Zwitserland, en kreeg halfweg de jaren 1950 een nieuw élan door het optreden van pater Anton Busé, een Kruisheer afkomstig uit Nederland, maar leraar in het Kruisherencollege in Diest. In die IKSJ was KSA een buitenbeentje. Ze was de enige beweging waarin het merendeel van de leden jonger was dan 16 jaar; ze was de enige die de jeugdbewegingsmethodiek had geïntroduceerd en ze was ook de enige die, als gevolg van de erfenis van de Katholieke Vlaamse Studentenbeweging, het kerkelijke ideaal en het (Vlaams-)nationale ideaal met elkaar vervlochten.

Stappen in de uitbouw van IKSJ waren de wereldsessies (een studiebijeenkomst rond een specifiek thema) gevolgd door de wereldraad (waar de nationale leidingen de organisatorische kant bespraken). De eerste vond plaats in Rio de Janeiro (Brazilië) in 1956 en een tweede in Dakar (Senegal) in 1958. Daaruit resulteerde de 'Keure van Dakar', een basistekst van de beweging, die de klemtoon legde op de 'apostolische verantwoordelijkheid' in het studentenmilieu als de 'eigen roeping' van de beweging. Hierbij werd het door Cardijn ontwikkelde KAJ-werkschema 'zien-oordelen-handelen' als methode naar voren geschoven. Die beïnvloeding van het eigen milieu – toen genoemd: 'milieuwerking'– was niet meer zoals vroeger gericht op het 'veroveren' van de schoolwereld en het inlijven van alle leerlingen in de eigen rangen, maar wilde enkel met respect voor de autonomie van 'de wereld' de blijde boodschap daarin laten doordringen. Dat correspondeerde met een nieuw kerkbeeld – dat toen al volop groeide en door het Tweede Vaticaans concilie zou worden bevestigd: er werd niet meer gestreefd naar de opbouw van een katholieke maatschappij (massakatholicisme, verzuiling), maar wel naar het bijdragen als gelovige aan de opbouw van een seculiere gemeenschap. De volgende IKSJ wereldraad vond plaats in 1961 in Mainz en handelde over 'de studentenarbeid in relatie tot de ontwikkeling van de wereld'. Ze gaf als aanbeveling dat de KSJ-bewegingen via op te zetten enquêtes over het school- en examensysteem, zouden komen tot initiatieven om een meer open school en universiteit te realiseren, met eigen inbreng van de studerenden zelf.

Bisschop De Smedt groet KSA'ers tijdens het eerste (vierjaarlijkse) Lourdeskamp in augustus 1964. De Lourdeskampen waren door hun busreis en tentenkamp anders opgevat dan de vroegere Lourdesbedevaarten van 1929, 1937, 1948, 1953 en 1959. De bisschop staat hier tussen proost Laridon en Ward Poppe.(archief NZG F06024)

Die IKSJ- inzichten hadden een weerslag op KSA. In 1959 werd op de tweede Jongvlaamse Staf in Roeselare inderdaad sterker de klemtoon gelegd op het KA-aspect. De beweging kreeg uitdrukkelijk een nieuwe mandaat tot 'lekenapostolaat in het studentenmilieu' van de – toen nog jonge – bisschop Emiel Jozef De Smedt. Men kan zich wel afvragen of De Smedt zich toen ook al die nieuwe visie op KA had eigen gemaakt, dan wel of hij nog uitging van een herstel van een massa-christendom oude stijl, precies omdat de bisschoppen toen pas in de net voorbije schoolstrijd (1954-1958) er schijnbaar in geslaagd waren de 'katholieke massa' bijeen te houden. Maar in KSA was intussen die stap naar een nieuwe kerkvisie wel degelijk gezet. Dat bleek twee jaar later op de derde Jongvlaamse Staf in Schoten

(1961). Daar werd immers geconcludeerd dat de vriendengroep van de ± 16-jarige KSA-leden (de 'hernieuwerban') zich zou moeten openstellen voor – tot dan toe – niet-leden. Samen vormden ze een nieuwe 'KSJ-ploeg': een 'bezinnings- en actiegroep gericht op ingrijpen in het eigen studerend milieu'. Die oriëntering spoorde helemaal met de verantwoordelijkheid voor het schoolmilieu die de IKSJ-bewegingen elders in de wereld als hun opdracht beschouwden.

Jan Cocle beschreef midden 1961 in de Visie op KSA hoe NZG zich profileert. Achteraan staan 13 getuigenissen van oud-KSA'ers en een overzicht van de gouwkaders sinds 1928, waarmee al of niet bewust de band met de historische wortels werd weergegeven.

In zijn boekje *Visie op KSA* dat de toen 36-jarige gouwproost van Noordzeegouw Jan Cocle in 1961 liet verschijnen, kwamen daar ook elementen van terug. Het begon met een fris hoofdstuk over de leefwereld van de jongeren, gebaseerd op zijn sociografisch onderzoek een jaar eerder over het geloofsleven van de studerende jeugd in Vlaanderen. Maar daarna beklemtoonde hij vooral de drie traditionele basisopdrachten van KSA. KSA was volgens hem een door de kerkelijke hiërarchie gemandateerde apostolaatsbeweging, de erfgenaam en voortzetter van de traditie van de Katholieke Vlaamse Studentenbeweging en als jeugdbeweging het derde opvoedingsmidden naast familie en school, waarin het groepsleven een kader bood voor zelfopvoeding. In 1962 werd Cocle als gouwproost opgevolgd door de 32-jarige Eugeen Laridon, die twee decennia lang zijn stempel zou drukken op Noordzeegouw.

Jeugdbeweging als opstapje naar 'milieuwerking'

In 1963 – kort voor zijn overlijden – beschreef verbondsproost Ots de eigenheid van KSA als de 'twee-eenheid' van jeugdbeweging en 'milieuwerking' waartussen een 'vruchtbare spanning' bestond. Volgens Ots was 'de jeugdbeweging de lichamelijkheid', terwijl 'het apostolaat in, voor en door het (school)milieu' gezien moest worden als 'de ziel, de bezieling, de begeestering'. Die visie ging uit van het nieuwe 'gist in de deeg' model van KA en verruimde – in de lijn van wat in Mainz was besproken – de opdracht tot engagement in het milieu tot voorbij de grens van wat puur religieus of kerkelijk was, tot het meewerken aan een open schoolgemeenschap. Het was niet toevallig dat in 1960 het vroegere 'proostenblad' *Floreat* zijn ondertitel (en inhoud) wijzigde tot 'tijdschrift voor de opbouw van de schoolgemeenschap' (vanaf 1968: 'voor een open schoolgemeenschap').

Jongvlaamse staf te Leuven (1957). Voor het eerst sinds 1943 komen gouwleidingen samen, met de Keure van KSA als resultaat. We herkennen proosten Seppe Yperman en Karel Raeymaecker (JHN brabant), en rechts misschien Karel Peeters en Herman Clement (in uniform). (archief NZG F06026)

Het was logisch dat op de volgende Jongvlaamse Staf, de vierde, in het Waalse Godinne in 1963 die kwestie opnieuw op de agenda stond. Er werd besloten de bestaande hernieuwerban te vervangen door de 'KSJ-Ploeg'. Het zou een soort studie- en actiegroep worden. Ze was niet enkel bedoeld voor de +16-jarige KSA-leden, maar wilde openstaan voor andere scholieren van de laatste twee humaniorajaren en zowel voor jongens als voor meisjes (vandaar samenwerking met VKSJ). Ze zou traditionele jeugdbewegingsvormen en -activiteiten (zoals uniform, kamp en openlucht-leven) vermijden en gericht zijn op de opbouw van een goede en open schoolgemeenschap. De beweging publiceerde een mapje onder de titel *Gesprekken voor KSJ-Ploegen* en promootte de nieuwe oriëntering via voor het bredere scholierenmilieu bedoelde initiatieven, zoals de voordrachtencyclus 'Waarheen na de humaniora?', 'Pelgrimages der Vlaamse studenten' en 'Trefdagen' voor schoolopbouw. Maar het succes van plaatselijke 'KSJ-ploegen' op permanente basis was eerder mager.

Als onverwacht neveneffect groeide immers de kloof tussen enerzijds wie meegingen met deze nieuwe wind en die een open oog wilden hebben voor de noden van het bredere studerende milieu en anderzijds de traditionele 'jeugdbewegers' die vasthielden aan de jeugdbewegingsmethodiek en bleven zweren bij de vaste ledengroep, het uniform, de vlaggengroet en het kampvuur en die dus de maatschappijgerichtheid die voortkwam uit de KA-traditie (of uit die van het AKVS) niet zo belangrijk vonden. Vandaar dat op de vijfde Jongvlaamse Staf in Roeselare in 1965, met gouwproost Laridon als gastheer, een correctie werd uitgevoerd. Er werd gesteld dat enerzijds ook voor de +16-jarigen de groepsvorming en het jeugdbewegingsleven belangrijk bleven, al zouden 'gespreksronden' een vast onderdeel moeten zijn van de +16-werking die zich uitdrukkelijk ook moest richten op milieuwerking. Anderzijds zou het perspectief daarop ook in de jongere leeftijdsgroepen moeten aanwezig zijn, al kon daar de jeugdbewegingsmethodiek wel volop spelen.

Vanaf toen werd ook de rol van de algemene leiding (in Brussel) versterkt door de aanstelling van een echte nationale leider en proost (Piet Jaspaert en Basiel Maes, twee Oost-Vlamingen). Het kwam ook tot een versmelting van de twee tijdschriften voor +16-jarigen in KSA en VKSJ (*Hernieuwen* en *Bronnen*) tot een nieuw maandblad voor de oudste leerlingen van het middelbaar onderwijs: *Vandaag, voor mensen van morgen*. In 1967 slorpte het ook het VVKSM tijdschrift *Kompas* op. Het werd gedurende enkele jaren een belangrijk opiniërend blad voor die hele leeftijdsgroep.

Louis Vos

2. Sjorren aan een driepikkel

Sinds september mogen Eric en Herman bij KSA Nationaal initiatieven opstarten om de KSA-geest levendig te houden, als halftijds gedetacheerde leerkrachten nog wel! Nooit durven dromen dat ze van hun hobby hun beroep zouden mogen maken. Ze vergelijken hun doelstellingen graag met een driepikkel met uiteraard drie poten.

Poot 1: oud-ledenwerking

We stelden vast dat minstens 250 groepjes oud-leden op regelmatige basis samenkomen als vrienden die elkaar gevonden hebben in KSJ, KSA of VKSJ. KSA Ter Straeten heeft bv. liefst 11 zo'n groepjes. Na een mail ontvingen we van 180 groepen antwoord op onze vragenlijst. We zetten hen letterlijk op de kaart die je via http://ksa.be/oud-leiding kunt bekijken. Als jij jouw groep daar niet op terugvindt, geef ons dan een seintje of vul de vragenlijst in via deze link (http://goo.gl/forms/tnxehklbY8).

Opvallend is de waaier van activiteiten. Er zijn er die maandelijks samen komen, anderen zien elkaar slechts één keer per jaar. Een aantal heeft nog een sterke band met de oorspronkelijke KSA-groep en verleent hulp bij activiteiten, bouwprojecten, kampkeuken, ... Ongeveer 76 % van de groepen gaat jaarlijks, al dan niet met familie, op weekend of kamp. Sommige van de kampen zijn nog volledig ingekleed in een thema. De meeste groepen hebben een of andere feestmaaltijd op het programma staan en ook sportieve activiteiten staan hoog genoteerd. Het jong gebleven hart klopt sneller tijdens openluchtactiviteiten en fuiven. Eric en Herman zeggen: "Hoe verschillend ook, hét bindmiddel blijft wel de vriendschap die in KSJ-, KSA- of VKSJ is ontstaan. Op vraag van nogal wat groepen werken we nu voor hen een verzekeringsaanbod uit."

Een tweede piste die we bewandelen, is die van de individuele oud-medewerkers. Daarvan een lijst samenstellen met actuele adresgegevens is een hele klus. Josée Van Den Broeck bood zich alvast

aan om te helpen. Andere kandidaten zeker welkom! Je kunt zelf reeds jouw gegevens invullen via http://goo.gl/forms/RECVltjDTN.
Als individueel oud-lid heb je de keuze om ofwel sympathiserend lid te worden (gratis), steunend lid (je steunt ons financieel op het nummer BE20 7865 8744 8956 (BIC: GKCC BEBB)van KSA Nationaal vzw met vermelding 'oudledenwerking') of erelid (je doneert een hoog bedrag). In de laatste twee gevallen ontvang je het tijdschrift *Afkikker* in de bus met zowel historische artikels als nuttig nieuws voor oud-leden. *Afkikker* is echter vooral een digitale nieuwsbrief. De financiële steun moet de werking mogelijk maken en dient bv. voor startpakketten voor archiefwerkgroepen.

Poot 2: historiek en archief

KSJ, KSA en VKSJ hebben altijd oog gehad voor hun wortels. Dit bewijzen de publicaties, het tijdschrift *Gisteren en Vandaag*, de vormingsmomenten tijdens de animatorvorming en het trouw bijhouden van archief. We willen in elke provincie een archiefwerkgroep opstarten, zoals Werkgroep Altijd Jarig er een is in Noordzeegouw. Voor de provinciale kaders ontbreekt namelijk de tijd om archief grondig bij te houden of deskundig antwoord te geven op de vele vragen van oud-leden of onderzoekers. In januari werd voor KSA Oost-Vlaanderen alvast in Gent een nieuwe archiefwerkgroep boven de doopvont gehouden. Dit was meteen een gemotiveerde start. Uitdaging is voldoende aandacht te hebben voor het VKSJ-verleden. Voor de komende jaren willen we ook iets dergelijks realiseren in Antwerpen, Brabant en Limburg.
We zien ook kansen om een ooit gepland jubileumboek over VKSJ-West toch tot voltooiing te brengen. De voormalige redactieploeg kwam in februari opnieuw samen. KSA-West reageert alvast enthousiast.

Poot 3: fondsenwerving en een vzw als sjorring.

Koken kost geld en dat geldt ook voor ons. KSA investeert twee jaar in de werking en deelt voorlopig de loonkost met Departement Onderwijs. Het is de bedoeling dat binnen twee jaar een organisatie op poten staat die zichzelf financieel in stand kan houden. Daartoe wordt dit jaar een vzw opgericht. Dit wordt dan de sjorring die de palen bijeen moet houden. Je leest er later meer over, maar als je nu al financiële middelen of ideeën ter beschikking hebt, hoef je dat niet uit te stellen.

Herman Leber en Eric Colenbier

3. Soldaat Jan en brancardier Karel

Talloze keren heeft Karel Dubois zijn ervaringen aan het front tijdens WO I verteld. Hij deed dat 's zomers in het KSA-heem Hernieuwenburg op de "Konijnenberg" en jaarlijks tijdens zijn lessen op 4 november, zijn naamdag (H. Karel Borromeus).

Toen een tweede wereldoorlog dreigde, vond hij het zinvol om zijn spannend 'verhaal van soldaat Jan' te publiceren in *De Klaroen*, het toenmalige blad voor de Knapen. Hij startte de vervolgreeks '*Het frontleven van Jan'* in december 1939 en gebruikte als pseudoniem 'Godewaarts'. Het zesde deel, voorzien voor mei 1940, kwam er niet, want toen was Duitsland effectief België binnengevallen. Hoe het verhaal afliep, weet dus enkel diegene die het ooit gehoord heeft.

Brancardier Karel.
Dubois vertelt biografisch zijn ervaring als jonge brancardier aan het front. Hij was als seminarist in 1914 met zijn pleegouders naar Engeland gevlucht en volgde eventjes studies in het Ierse Limerick.

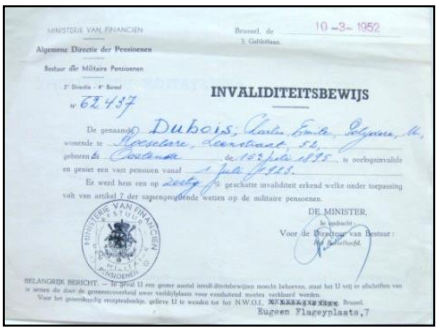
MINISTERIE VAN FINANCIEN
Algemene Directie der Pensioenen
Bestuur der Militaire Pensioenen
Brussel, de 10-3-1952
INVALIDITEITSBEWIJS
De genaamde Dubois, Charles Emile, Johannes, M.,
wonende te Oostende, Leopoldstraat, 52,
geboren te Oostende op 10 juli 1895 is oorlogsinvalide
en genoot een van pensioen vanaf 1 juli 1925.
Er werd hem een op 20 % geschatte invaliditeit erkend welke onder toepassing
valt van artikel 7 der opeenvolgende wetten op de militaire pensioenen.
DE MINISTER,
Voor de Directeur van Bestuur:
Eugeen Flageyplaats, 7

Invaliditeitsbewijs 1952 (Grootseminarie Brugge, Fonds Dubois)

Net als alle 18-jarigen werd hij gemobiliseerd door het Belgische leger en moest zich als seminarist melden in het Centre D' Instruction Brancardiers et Infirmiers (CIBI) in Auvours nabij Le Mans. Dit gebeurde op 20 september 1915. Na een opleiding van zeven maanden, op 3 mei 1916, maakte hij aan het front deel uit van de vijfde divisie nabij Ramskapelle, nu 100 jaar geleden. Hier begint zijn verhaal.

Kloosterlingen en seminaristen waren vrijgesteld van wapendracht, maar kregen de opdracht als brancardier doden en gekwetsten weg te halen van het front en op een berrie ('brancard') te transporteren naar het veldhospitaal of het militair kerkhof. Dit gebeurde via de plankenweggetjes en niet zonder gevaar voor eigen leven. Zij deden dat in beurten van zes dagen met daarna enkele dagen rust om te bekomen van de gruwel. Tijdens die rustmomenten of het wachten op een oproep luisterden ze in de loopgraven als een soort aalmoezenier naar de soldaten, vaak even jong, gaven hen moed, baden met hen, schreven en lazen brieven voor wie analfabeet was, verzorgden de publicatie van 'stichtelijke' nieuwsblaadjes, organiseerden ontspannende activiteiten, enz... Over dit frontleven vertelde Dubois dus, gebaseerd op zijn frontnotities.

Karel Dubois als brancardier (foto: archief NZG F00210)

Tijdens zo'n opdracht nabij de Koeckuythoek in Moorslede raakte Dubois op 2 september 1918 in de rechterdij getroffen door een kogel en tijdens het wegbrengen van een gekwetste naar de molen van Moorslede kreeg hij nog eens granaatscherven in het linker onderbeen. Hij was toen 23 jaar. Zijn been werd net niet geamputeerd, dit dank zij een (vrijzinnige) luitenant-dokter die vernomen had dat Karel als verminkte nooit priester zou kunnen worden. Een priester moest namelijk een gaaf lichaam hebben. Pas een jaar later, op 17 oktober 1919, werd hij ontslagen uit de kliniek "L'Océan" in De Panne en kon hij zijn priesterstudies afwerken. Nadien werd hij meermalen geopereerd door de Brugse chirurg Sebrechts. Hij werd met ingang van 1 juli 1923 erkend als oorlogsinvalide en kreeg 60 % invaliditeitspensioen. Dubois werd priester gewijd in 1922. De steunstok is zijn onafscheidelijke compagnon geweest.

Sergeant Jan

In de modderige ellende van Ramskapelle ontmoette Karel Dubois dus de Waalse sergeant Jean Anton, die zijn frontvriend werd. Dit was een moedige, maar ook edelmoedige jongeman die door iedereen gerespecteerd werd. Het raakte Karel, dat iemand die zo hulpvaardig en geliefd was, toch vrijzinnig was. De schunnige taal stoorde hem wel. Toch werd die 'soldaat Jan' de hoofdfiguur van zijn verhaal over het ruwe en gruwelijke leven aan het front, maar ook over vriendschap en solidariteit…

Karel, herstellend in De Panne, 1919. Detail uit groepsfoto (archief NZG F06780)

Wie was die soldaat Jan? Dubois beschrijft hem in het eerste deel van zijn verhaal: "*jong en soepel, innerlijk stokoud en versleten, zonder fut en zonder wil, zonder jeugd en zonder kracht, uiterlijk blij en levenslustig, zingend en schuifelend, glimlachend altijd; innerlijk was hij droefgeestig en onvoldaan, verbitterd tegen de menschen, wrokkig tegen de wereld, wanhopig zeer dikwijls. (…) Innerlijk was hij vuil en duister: over zijn ziel lag somberheid… Een slaaf van den duivel.*"

Het was onze intentie om deze soldaat Jan een gelaat te geven. De zoektocht naar een foto in het Militair Museum liep op niets uit, temeer omdat hij blijkbaar niet gesneuveld is. We moeten ons behelpen met Dubois' woorden: "*blond haar, fijne*

wezenstrekken, blauwe oogen, voornaam voorkomen. Er stak adel in zijn stap en mooi was zijn gebaar."
Jean Anton was in februari 1899 in Luik geboren uit Franse ouders. Zijn vader was mijnwerker. Later woonde hij in Doornik. In 1914 had hij zich ingeschreven bij het Vreemdelingenlegioen dat operaties uitvoerde in Algerije en Marokko. Omwille van de oorlog mocht hij in 1915 als Belg de overstap maken naar het Belgische leger en kwam bij de "Groene Jagers". Karel Dubois ontmoette de 17-jarige infanterist 100 jaar geleden, in 1916, toen hij zijn opdracht kreeg bij het 1ste bataljon, 1ste compagnie van het 3de regiment Jagers te voet. Reeds tijdens een eerste toevallig nachtelijk gesprek, in een schuilplaats na een beschieting, groeide een bloedbroederschap tussen beiden: "*wanneer één van ons ooit vermist of gekwetst raakt, dan moet de ander hem opzoeken*". Aan die belofte heeft Jean zich gehouden toen hij de maand nadien op gevaar van eigen leven de vermiste Karel in de loopgraven ging zoeken.
Wat Karel stoorde was zijn vrijzinnigheid. Zijn missie werd die vriend te winnen voor Christus, een soldaat voor Jezus. Tevergeefs. Jans eerste communie was ook zijn laatste geweest en hij weigerde te bidden als de seminarist het hem voorstelde. "*Ik wil de moed hebben om te sterven zoals ik geleefd heb: zoals een varken*". Die ingesteldheid had Karel sterk geschokt. We weten echter niet hoe het verhaal geëvolueerd is, want bijna met deze woorden eindigt de geschreven vertelling in *De Klaroen*.
Geboeid om het verhaal zelf te lezen in de spelling van toen? Je vindt het gescand op de website van KSA Nationaal: ksa.be/ksa/historiek/werkgemeen-schap-altijd-jarig.

Fiere KSA'ers naast hun gouwproost met zijn steunstok voor Vogelzang in Hernieuwenburg, rond 1940. (foto: archief NZG F00274)

Eric Colenbier

4. Guido Gielen (1935 – 2015): "Hou zee"

Op maandag 13 april 2015 overleed Guido Gielen vrij onverwacht te Brugge.
Van jongs af aan was hij lid van KSA Kristus Koning in Brugge. Hij werd er jongknapenleider en bondsleider. In 1963 werd Guido knapengouwleider in Noordzeegouw en was hij lid van de nationale werkgemeenschap knapen. Mede onder zijn impuls kwamen het leidersboek "1001 tips" en het "Gidsenboekje" op de markt.

Samen met Ward Poppe en gouwproost Eugeen Laridon vormde Guido de gouwleiding van 1965 tot 1967 en van 1969 tot 1974. De nieuwe ploeg legde klemtoon op de leiderscursus onder de naam **Jongvlaams Vormingskamp.** De dienstenkampen, vooral DOL, moesten inbinden. Het was een zeer actieve periode waarin de studentenrevolte van 1968 plaatsvond en Noordzeegouw uitkwam met een belijdenis in **"Het manifest van de 777 woorden".** Ook de**" Pelgrimage der Vlaamse Studenten"** en de eerste stappen naar **gemengde groepen** kwamen aan bod. De Lourdes**kampen** vanaf 1964 werden een feit (i.p.v. het verblijf in hotel sliep men in tenten) en er was ook een sociaal initiatief: "**Kerstmis in de bergen**" waarop jongeren met een beperking in Westouter werden uitgenodigd voor een kerstfeest.

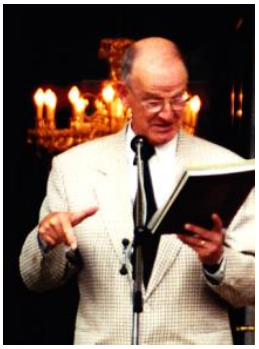

Guido Gielen was een goed spreker en verteller vol vuur en overtuiging. Hij lag aan de basis van de **KSA-tok** (blauw en oranje met pompon) die hij lanceerde op het Normandiëkamp van 1970. Naderhand verscheen ook de **Tok-affiche** met de tekst **"KSA Groet u".** De TOK werd en is tot op heden een rage en hét symbool van KSA Noordzeegouw.

Hij gaf Latijn in het Onze-Lieve-Vrouwecollege in Brugge en was van januari 1967 tot september 1969 als gedetacheerd leerkracht **nationaal leider** van KSA. Zijn verblijf op het nationaal secretariaat was niet zijn beste tijd. Hij miste het onmiddellijke contact en het enthousiasme van de plaatselijke groepsleidingen.

Guido was jarenlang voorzitter van de **vzw KSA Noordzeegouw**. Op 21 maart 2015 was hij voor het laatst aanwezig op de Algemene vergadering in Gullegem. Hij stelde dat hij nu niet zo vaak meer zou aanwezig zijn op de AV, maar graag verder een uitnodiging ontving. Zijn **afscheidswoord** was beklijvend: **"Hou zee!"** en uit de handen van de huidige voorzitter Pol Vandenbulcke kreeg Guido een mini tok. Drie weken dagen later overleed hij. De tok lag tijdens de begrafenis op zijn kist.
Guido Gielen huwde op 11 juli 1963 met Rosa De Prêtre (oud-gewestleidster VKSJ Brugge). Hij heeft twee zonen en twee dochters.

Ward Poppe

5. Bijzondere bezoekers en opzoekers

Het KSA-heem Monsalvaet mocht dit jaar twee bijzondere bezoekers ontvangen. In april bezocht architect **Marc Felix** (°1947) het heem. Hij is de zoon van architect Paul Felix (°1913 - +1981) die de plannen voor het heem Monsalvaet tekende. Marc was op zoek naar de oudste plannen die zijn vader ontwierp en was niet op de hoogte van het bestaan van deze van Monsalvaet. In het archief van de vzw KSA hemen waren ze echter wel aanwezig. Het heem Monsalvaet dateert van vóór Paul Felix' modernistische periode.

In het midden van de zomer bezocht **Marc Verstraete** (°1925) het heem. Hij maakte met twee van zijn dochters een rondrit naar plaatsen die hij zich van vroeger herinnerde. Monsalvaet hoorde daarbij omdat zijn broer, Jos Verstraete (°1914 - 1996), in 1945 de bouwheer was van het heem. Hij wilde Monsalvaet terugzien om te zien wat er van geworden was en hoe het verder uitgebouwd werd. Hij was onder de indruk en zond enige tijd later nog een aantal foto's op over de jaren '30 of '40.

Ook kreeg de werkgroep Altijd Jarig het bezoek van **Frederik Tack**. Hij was gouwleider van 1983 tot 1988. Als kersvers gepensioneerde was hij op zoek naar wat vrijwilligerswerk en vond in Kerk en Leven een interessante oproep van KADOC. Hij heeft alle gouwkaders sinds 1928 ingevoerd in ODIS, de databank van het KADOC. Ondertussen vulde hij die aan en corrigeerde waar nodig, op basis van gegevens die hij in ons archief kon vinden.

6. Onderzoek in het Grootsemenarie

Eric en Heman gingen deze zomer een paar dagen op zoek naar archiefdocumenten in het Groot-seminarie te Brugge. Ten tijde van de voor-bereiding van het Duboisboek (De kanunnik, 1995) werd een summiere samenvatting gemaakt van het archief van kanunnik Dubois. Nu was het tijd om het geheel grondiger in te kijken. We vonden nogal wat foto's, gouwraadsverslagen, bestuursboeken, gewestverslagen, affiches, ... uit de oorlogsjaren en de periode tot 1948. We verfijnden de beschrijving en kopieerden de documenten die we nodig achtten om onze verzamelingen aan te vullen.

7. Aanwinsten

Jaarlijks mogen we een aantal archiefstukken ontvangen en verwerken. **Geert Dewulf** (oud-leider van KSA Rooyghem) schonk een twintigtal affiches. De oudste dateert uit 1972 en de verzameling gaat tot 1982. De affiches die met de bond Rooyghem te maken hadden en de stukken die wij al bezaten, gaven we door aan hun archief. We konden zo onze collectie een stuk completer maken. Van **Annie Delva** uit Ieper kregen we VKSJ-archief dat we aan KSA West schonken: foto's en een roodkapjesmuts en -das.

Godelieve Mulier stichtte in 1942 VKSJ Pius X (nu KSA Pius X te Kortrijk) en nam contact met ons via de nationale proost. Ze liet ons de kans om foto's in te scannen uit de jaren 50 over haar VKSJ-groep, documenten te kopiëren en ze schonk twee KSA-uniformen van haar zonen en keppeltjes van de roodkapjes. Die uniformstukken schonken we aan het archief van KSA Nationaal te Brussel. In het leidersblad Kompas van januari 2015 vind je een verslag van het interview dat twee KSA-leiders van de huidige Pius X-groep van haar afnamen.

Xavier Montaine bezorgde ons foto's van de gewestvlag van KSA Gavere en van het kapelletje aan Hernieuwenburg. Opnieuw kregen we van **Filip Masschelein** archief dat van zijn vader Paul afkomstig is en dat met de verkoop van het ouderlijk huis te voorschijn kwam. Paul Masschelein was DOL-verantwoordelijke en later ook tewerkgesteld in de Leenstraat. Het nu al lijvige archief met documenten uit de oorlogsjaren is daarmee weer een aantal stukken rijker.

Hannelore Van Haeverbeke, huidig gouwleidster, verzamelde nationale geledingstijdschriften en Golfslagen van 1999 tot 2015 en bezorgde die nu aan het archief. Van de gewestleidster van KSA De Graal, **Marlies Blondeel,** kregen we een map met losse documenten en foto's van het gewest De Graal. Ze werden toegevoegd aan de doos met andere archivalia van het Brugse gewest. Tenslotte nam **Guy Algoet** (jongknapengouwproost van 1961 tot 1982) contact op met ons om zijn verzameling Hernieuwens en Richtens te schenken. We namen met plezier de mooi ingebonden tijdschriften in ontvangst.

8. Licht en ruimte op Youtube

Via Ward Poppe kregen we een link naar een filmpje over de laatste dagen van de diocesane centrale voor Katholieke Actie in de Leenstraat en de eerste van het Centrum Licht en Ruimte (1963). Dirk Van Hecke digitaliseerde het. Je kunt het via www.youtube.com/watch?v=yXoKwzprgkc&feature=youtu.be bekijken.

Mensen die er regelmatig activiteiten organiseerden zullen er beslist deugd aan hebben om op die manier herinneringen op te halen. Eveneens zorgde Ward voor een artikel in Kerk en Leven van de Brugse binnenstad over het boek van de klaroeners van de St-Jacobsparochie, waar we het in de vorige nieuwsbrief over hadden.

9. Vliegt de blauwvoet…

Zes archiefvoormiddagen, een werkweekend en een paar losse werkmomenten zorgden er dit jaar voor dat de ordening overzichtelijker en de beschrijving van de documenten verder verfijnd kon worden. Het opzoeken van gegevens en materiaal gebeurt daardoor sneller en accurater. Onder andere het volledige vlaggenarchief (106 vlaggen) en het knapenarchief hebben we dit jaar geïnventariseerd. De beschrijving van de vlaggen kun je vinden op de website van KSA nationaal (http://ksa.be/ksa/historiek/werkgemeenschap-altijd-jarig) We hadden dit jaar opnieuw een aantal dienstverleningen, waaronder een aantal uit andere werkkringen. Een kleine opsomming: **Jonas Desmedt** uit KSA Opwijk deed stage op het nationale secretariaat te Brussel en vroeg info voor zijn opdracht over 'de aandacht voor voeding in jeugdbewegingen'. De kookmappen die KSA Noordzeegouw publiceerde leverden alvast een mooi begin voor het onderzoek. **Jozef Van Linden** (oud-sportleerkracht, oud-burgemeester en schepen voor sport en cultuur en jeugd van Kontich) verrichtte opzoekwerk naar een atletiektornooi tussen Antwerpse groepen dat zeker 20 jaar doorging - hij had de uitslagen van die editie uit 1965. Hij vroeg zich af of er nog meer informatie bij ons te vinden was. Veel vond hij niet, maar na een telefoon met **Bert Taeymans** kreeg hij wel een aantal namen te pakken. Verder onderzoek is dus nodig. **Luc Bonner** zocht de componisten van het jongknapenlied en Kerels der Noordzee. Samen met Brecht uit KSA Nationaal en Heemkunde Vlaanderen konden we hem de info bezorgen. **KSA Kemmel** viert dit jaar 50 jaar en was bij ons op zoek naar de leiderslijsten uit die voorbije jaren.

In het leidersblad Kompas, vroeger Golfslag, verschenen drie artikels van onze hand. In het mei-nummer verscheen het verhaal van **soldaat Jan** dat je uitgebreider in deze Nieuwsbrief vindt. In het oktobernummer konden we de geschiedenis van de **geledingsmouwschildjes** vertellen. Het laatste artikel vertelde het verhaal van de **blauwvoet** uit het lied van Rodenbach, de vogel die sinds 1956 de KSA-riem siert.

Aan de **heemkundige kring van Heuvelland** konden we archiefbestanden schenken die we vonden bij onze documenten van de vzw Monsalvaet, maar er niet thuis hoorden. Het **bisdom Brugge** mocht van ons een schenking ontvangen van affiches van andere diocesane organisaties. Tenslotte waren we opnieuw aanwezig op de **topconferentie** in september, de startavond voor bondsverantwoordelijken en verzorgde Eric de sessie historiek en archief op de **paascursus** van de hoofdanimatoren.

10.Reactie

Jacques Faelens reageerde op de vorige Nieuwsbrief en kon de volgende foto verder beschrijven. “Als U het mij toelaat zou ik graag een kleine rechtzetting doen. Namelijk in de nieuwsbrief op blz.11. De drie personen op de foto zijn: Gerard De Busschere, Fernand Etienne en Jacques Blontrock. “ (archief NZG, F06802)

11.Zoekertjes

Op de ommezijde van deze foto staat “KSA Lourdesbedevaart met Mgr. Lamiroy”. Op de foto staan echter duidelijk geen (jong)hernieuwers. De linkse vlag vermeldt “KSA JONGKNAPEN”. Op de rechtse vlag lijkt “KSA Sint-Antonius Aarsele” of zoiets te staan. Wie kan ons helpen de foto te situeren? De achtergrond is merkwaardig.

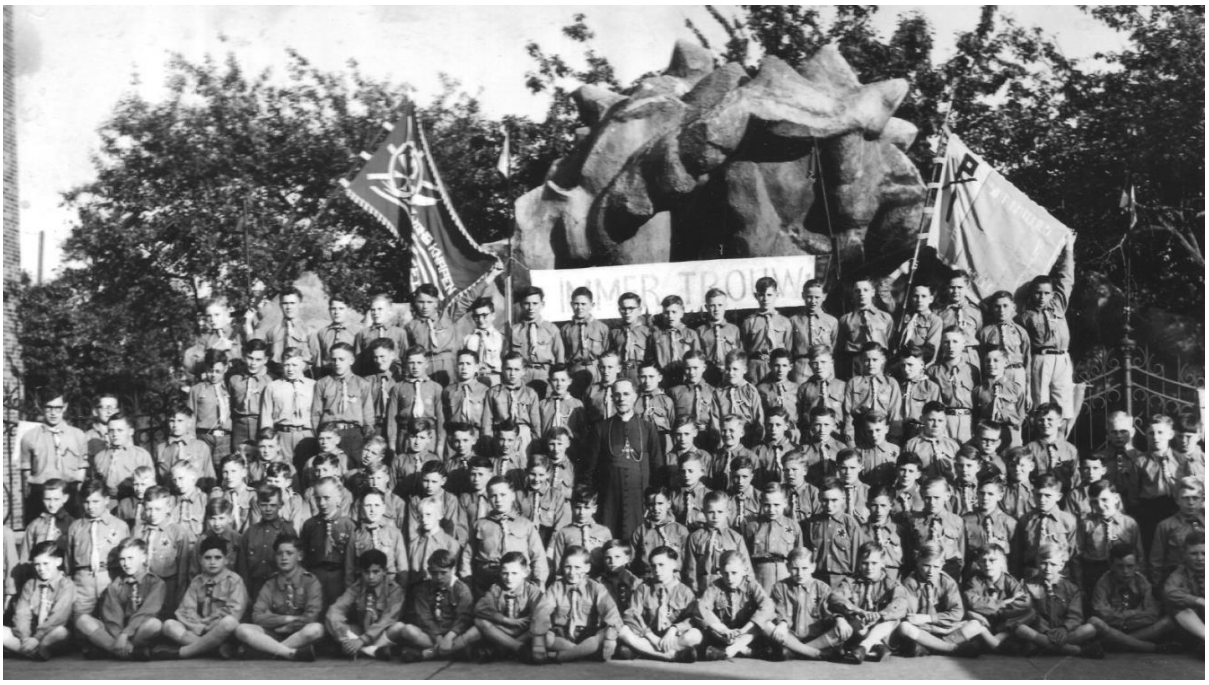

Weet jij wie de ontwerpers zijn van het kabouterschildje en van dat van de kokekiep?

12.Erfgoeddag 24 april 2016.

Voor de expositie ‘Hijs de vlag!’ op Erfgoeddag (24 april) zoeken we oude VKSJ-vlaggen. Wie weet er één liggen? Ook als je foto’s hebt waarop een vlaggenritueel in VKSJ of KSA (belofte, groet, roof, wijding, …) staat afgebeeld, kan ons helpen.

Hijs de vlag! Erfgoeddag en KSA. Jeugdbewegingen en rituelen gaan samen. De archiefwerkgroepen van KSA Noordzeegouw, KSA West en KSA Oost-Vlaanderen halen merkwaardige vlaggen van KSA en VKSJ boven en vertellen over rituelen van gisteren en vandaag, zoals de vlaggenwijding, wacht bij de vlag (o.a. in Lourdes), groet en belofte aan de vlag en … vlaggenroof. Blikvanger zijn naast de Romevlaggen van 1931 en 1986 ook een AVKS-vlag van 1912 en nooit geziene VKSJ-vlaggen. Welkom op **zondag 24 april 2016,** tussen **10 en 18 uur,** in het **KSA-secretariaat** in **Gullegem,** Dwarsweg 1.

Deze en de vorige Nieuwsbrieven zijn nog altijd te lezen op de website van KSA Nationaal:
ksa.be (klik 'KSA' aan, dan 'historiek' en dan 'Altijd Jarig') of
http://ksa.be/ksa/historiek/werkgemeenschap-altijd-jarig
en je vindt er de nieuwsbrieven terug.
Nog niet alle foto's zijn geïdentificeerd.
Misschien kan je helpen te identificeren.

Ook vind je ons terug op **Facebook**:
"Altijd Jarig KSA NZG"
liken en daarna kan je ons verder volgen.

Wie wil kan de Nieuwsbrief ook digitaal krijgen i.p.v. per post.
Te melden aan: herman.leber@ksa.be

De trotse leden van de werkgroep 'Altijd Jarig'.
Van links naar rechts:
Thomas Verniest, Astrid Hooijberg, Dieter Durnez, Herman Leber, Pascal Gryson, Bart Dewitte en Eric Colenbier.

Wil je behoren tot "**de Vrienden van het archief"** en deze *nieuwsbrief* voortaan blijven ontvangen?
Contacteer ons. Je kunt bij ons ook terecht voor archiefschenkingen, vragen of raadpleging… of zelfs financiële steun: BE74 4675 0073 5107
werkgroep Altijd Jarig, Herman Leber (050/39 29 18)
of KSA Noordzeegouw (056/40 48 12)
of altijdjarig@ksanoordzeegouw.be